Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NOWINY KRAJOZNAWCZE

Tygodnik
Kół Krajoznawczych Młodzieży Szkolnej

Nr. 2 | KRAKÓW, 22 LISTOPADA 1931 R. | Rok I.

JUBILEUSZ 25-LECIA
POLSKIEGO TOWARZYSTWA KRAJOZNAWCZEGO.

Mija już 25 lat jak Polskie Towarzystwo Krajoznawcze pracuje pod hasłem „Poznaj swój kraj".

Przez ćwierć wieku szerzy miłość do Ziemi Rodzinnej, podstawy bytu, szczęścia i wolności Narodu Polskiego.

Polskie Towarzystwo Krajoznawcze realizuje swoje cele przez badania naukowe, przez urządzanie odczytów i kursów, organizowanie wycieczek, bibljotek specjalnych, przeźroczarni i zbiorów fotograficznych, stwarzanie muzeów, wydawanie przewodników, map, monografji i czasopism, prowadzenie schronisk wycieczkowych i gospod.

Akcja ochrony przyrody podjęta przez P. T. K. ma na celu grom dzenie wiadomości o wszelkich osobliwościach i zabytkach przyrody ojczystej oraz dążenie do ich zabezpieczenia i zachowania. — Specjalnym działem pracy P. T K. są Koła Krajoznawcze Młodzieży Szkolnej, zainicjowane i prowadzone przez prof. L. Węgrzynowicza.

Organem Towarzystwa jest dwutygodnik „Ziemia".

Tak więc P. T. K. przenikając przez serca do umysłów, przez pismo do szerokiego grona czytelników, wypełnia rolę, zbliżającą społeczeństwo do nauki; do tej nauki, która „daje mu możność doskonalenia się, robi go w coraz większym stopniu panem swoich losów i otaczającej przyrody". Ten całokształt najogólniej ujętej pracy naukowej Towarzystwa ma także i tę niepospolitą zasługę, że przyczynił się do rozbudzenia życia umysłowego prowincji.

P. T. K. może być dumne z rezultatów swojej pracy!

Prof. L. Leszko.

UROK KAJAKOWEJ WĘDRÓWKI

2) Wrażenia z wędrówki po jeziorach kaszubskich i Bałtyku.

Zżyć się z morzem potrafi naprawdę **tylko mała łódź** a nie luksusowy parowiec — samodzielne pokonywanie trudności, samodzielne **zastosowanie wiadomości** nautycznych, geograf. czy meteorologicznych.

O wartości kajaku w turystyce mówiłem już niejednokrotnie. Ostatnie doświadczenia moje potwierdziły w całej pełni **wartość kajaku na morzu**. Przedewszystkiem daje on sobie radę doskonale z falą, nawet sztromową i idzie dobrze pod żaglem, jest niezmiernie pakowny, pozwala zabrać namiot i cało mnóstwo drobiazgów, potrzebnych przy kamping'u.

Odbywałem **wycieczki** nawet znacznej odległości od brzegów i **przy silnie wzburzonem morzu**.

Należycie zbudowany kajak trzymał się świetnie nawet tam gdzie wielkie kutry rybackie były silnie atakowane przez fale.

Momenty sportowe moich wypraw kajakowych przedstawiłem w szeregu artykułów.

Dziś chciałbym podkreślić **momenty krajoznawcze** tych wycieczek — odbytych na terenie Pomorza. Polskiego morza i Zalewu Świeżego.

O Polskiem morzu pisało się i mówiło się wiele — śmiem jednak twierdzić, że temat ten jest zawsze aktualny. **Ogół** u nas **za mało zna polskie morze** – zamało się z niem zżył — nie pokochał go tak jak na to ten przepiękny zakątek ojczyzny zasłużył.

Popłyńmy teraz z falą wzdłuż wybrzeży, **od Sopotów** zaczynając. Opuśćmy gwar i wykwint modnych letnisk — spędźmy noce w namiocie wśród poświaty księżycowej, drgającej na wodzie — dajmy się ukołysać do snu rozlewnemu possumowi fali.

Pod tym kątek widziane morze przemówi do nas inaczej - głębiej - trwalej.

Wybrzeże między Sopotami a Gdynią jest krajobrazowo najpiękniejsze.

Wyniosłości terenu podnoszą się tutaj najwyżej, wzgórze Radłowskie sięga około 100 m. nad zwierciadło morza.

(C. d. n.)

ANKIETA.

Już drugi numer „Nowin Kraj.“ znajduje się w rękach Sz. Czytelników. Ciekawi jesteśmy jak nasza praca została przyjęta. W tym celu prosimy o odpowiedź na niżej umieszczone pytanie:

1. Który dział najwięcej mnie zajmuje.
2. Który dział należałoby prowadzić inaczej,
3. Co uważam za zbyteczne,
4. Co chciałbym widzieć w następnych numerach,
5. Ile odpowiedzi wpłynie na niniejszą ankietę.

Ten ostatni punkt umieszczamy w celu udzielenia nagrody w postaci półrocznej bezpłatnej przesyłki „Nowin“, tej osobie, która poda liczbę najbardziej zbliżoną do rzeczywistej ilości odpowiedzi.

W ankiecie powinien wziąć udział każdy, kto interesuje się naszem pisemkiem i komu zależy na jego ulepszeniu i rozwoju.

Odpowiedzi muszą być podpisane. Termin nadsyłania odpowiedzi trwa do 28 bm. Wynik zostanie ogłoszony. Do życzeń Czytelników będziemy się starali zastosować.

W. Jarocki.

Z ŻYCIA
Koła Krajoznawczego Filji Państw. Gimn. Żeńsk.

Nasze gimnazjum urządza obok zwykłych zebrań Koła Krajoznawczego, na których bywają wygłaszane referaty — różne wycieczki. Oprócz tego Zarząd Koła stara się za pomocą miłych zabaw zapoznać z sobą członków i zbliżyć ich do siebie. We wrześniu, na początku roku odbyło się t. zw. **„święto beanów“**. Było to przyjęcie młodych żaków przez starych. Zaprosiłyśmy wszystkie uczenice pierwszych klas, z czego „szczury“ naturalnie były bardzo zadowolone, bo przepadły im lekcje. Wstępy były płatne, chociaż bardzo mało, jednak koło trochę zarobiło. Starsze żaki chodziły z tablicami o napisach łacińskich i zapraszały małych żaków do sali. Każdy „bean“ wchodząc do sali został ochrzczony to jest pokropiony kropidłem. Potem jedna ze starszych żaków miała przemowę do małych. W mowie tej przedstawiła w czarnych kolorach cierpienia jakie czekają małych adeptów nauki, gdy będą musiały przejść przez męki matematyczno-fizyczne, potem przejdą przez „Potop“ na “Dziady“ a po „Nieboskiej komedji“ złoża “Śluby Panieńskie“ zanim dojdą do „Wesela“ Wyspiańskiego. Następnie wszedł bakałarz z ogromną księgą i gęsiem piórem na co powstał ogromny **ryk na sali**. Bakałarz zaczął pytać żaków zadanych lekcji, a ci ani w ząb, nic nie umieją, oszukują go tylko i robią pocieszne miny. Małe żaki aż pokładały się od śmiechu i ogromnie im się ta lekcja podobała. Potem już swobodnie bawiłyśmy się z małemi.

W nidzielę nasze Koło Krajoznawcze też nie próżnuje. Najmłodszy oddział 3 klasy odbywa krótkie przedpołudniowe wycieczki z p. dr. Szybalską, ogromnie miłe. W jedną niedzielę były na Kopcu Kościuszki, szły przez Salwator i Górę św. Bronisławy. Po drodze zwiedziły kapliczkę Emaus. Ze szczytu Kopca podziwiały widok na wszystkie strony świata i omawiały co stamtąd widać. W inną zaś niedzielę były na Kopcu Krakusa. Szły przez Stradom, stary most i doszły do wapienników. Ze szczytu znowu omawiały miejscowości, które stamtąd można było zobaczyć. Wracały przez Rękawkę, miejsce tradycyjne corocznej zabawy. Robiły wszędzie zdjęcia fotograficzne i bawiły się bardzo wesoło.

Cabejszekówna Marja P. G. Ż. (filja).

KOMUNIKATY I OGŁOSZENIA.

PRZYPOMINAMY o następnych wycieczkach po mieście patrz (nr. 1-szy „Nowin“), które odbędą się do Pałacu Prasy i fabryki Zieleniewskiego. Korzystajcie z okazji!

WYSTAWA KRAJOZNAWCZA zostanie otwarta 22 bm. w lokalu przy ul. Straszewskiego 22. Zwiedzanie wystawy odbywać się będzie zasadniczo między godz. 4 a 6 pop. Wstęp dla młodzieży 10 gr., dla dorosłych 20 gr. Spieszcie się, bo wystawa potrwa tylko krótki czas!

ZEBRANIA ADMINISTRACJI „Nowin Kraj.“ odbywają się w każdy czwartek od 5—6 pop.

POSIEDZENIA KOMITETU RED. co poniedziałku od 5-6 pop. w Świetlicy.

KWIATY DO ŚWIETLICY! Z tym apelem zwracamy się do wszystkich Kół Kraj. w Krakowie. Jeżeli dbacie o swoją Świetlicę i o jej wygląd estetyczny—apel nasz nie zostanie bez echa.

NASZE AGENTURY. Agencje „Nowin Kraj.“ w szkołach krakowskich mają następujące osoby:

Państw. gimn. żeńskie — kol, Majorkówna.

Państw. semin. żeńskie — kol. Mrugaczówna. (C. d. n.)

PROGRAM

WIECZORNICY KRAJOZNAWCZEJ,

która odbędzie się w niedzielę, dnia 22 b. m.
w sali Wł. Bolońskiego (Rynek Główny 34 I. p.) o godz. 6 wieczorem:

CZĘŚĆ I.

1) Orkiestra Państw. Sem. Męsk. pod art. kierownictwem p. prof. dr. Koniora.
   a) Polonez sułtański — Osmańskiego,
   b) Preludium — Chopina.
2) Deklamacja,
3) Śpiew solowy — Grylewska, ucz. państw, Gimnaz. Ż.
4) Śpiew o Hance — Koło Krajozn. im. W. Pola przy Gimn. im. kr. Jadwigi.
5) O zwyczajach ludowych opowie p. prof. dr. T. Seweryn,
6) Dożynki — Koło Kraj. Państw. Gimn. Ż.
7) Krakowiak — Zrzeszenie krakowskie opr. p. Kozak Cz.

CZĘŚĆ II.

8) Chór mieszany — Zrzeszenia krakowskiego pod batutą p. Cz. Kozaka.
   a) Piosenka krajoznawcza,
   b) Czemuż ty dziewczyno...
   c) Leć głosie po rosie,
   d) Krakowskie wesele.
9) Inscenizacja pieśni ludowej „o pani co zabiła pana"..,
10) Noc sylwestrowa — Zrzeszenie krakowskie,
11) Gaik — Koło Krajozn. uczenic Sem. T. S. L.
12) Mazur — Koło harcerskie męskie.

„Nowiny Krajoznawcze" wychodzą w każdą niedzielę z wyjątkiem feryj szkolnych.
Cena numeru pojedynczego 15 gr. Prenumerata wynosi: miesięcznie 60 gr. kwartalnie 1·80 zł.
Cena ogłoszeń: cała strona 60 zł., mniejsze odpowiednio mniej, najmniejsze 2,50 zł.
Wydawca: Zrzesz. Kół. Kraj. Mł. Szk. w Krakowie w osobie opiekuna Dr. Czesława Skopowskiego.
Pisemko redaguje Komitet. Redaktor odpowiedzialny Czesław Kozak.
Adres redakcji i administracji: Kraków, ul. Straszewskiego 22 m. 8.
Drukarnia „Fortuna" Kraków, Powiśle 12. Tel. 167-92, pod zarządem Władysława Kostucha.

NASZA RADOŚĆ

Nr. 2 | BEZPŁATNY DODATEK DO 2 NUMERU „NOWIN KRAJOZNAWCZYCH“ | R. I.

Rocznica Niepodległości

w Gimn. IV. im. H. Sienkiewicza.

Dnia 11/XI. jako w rocznicę niepodległości Państwa Polskiego odbyła się u nas wspaniała uroczystość rozpoczęta Mszą św. odprawioną przez ks. prefekta Dra Rychlickiego w kościele św Anny. Z kościoła młodzież podążyła w pięknym pochodzie ze sztandarami i orkiestrą na czele pod gmach gimnazjalny, gdzie grono pp. Profesorów odebrało defiladę uczniów. Ulice zaległy tłumy przypatrującej się publiczności. Potem zebrała się młodzież na III. p. w pięknie przystrojonej sali gdzie przemówił p. Dr A. Znamirowski zachęcając młodzież do pracy i poświęcenia dla dobra Ojczyzny. Jako uczestnik bojów I. Brygady Legjonów Piłsudskiego podkreślił fundament na jakiem zbudowana jest odrodzona Ojczyzna. Po pięknej poetyckiej przemowie orkiestra odegrała kilka okolicznościowych pieśni.

Z kolei kol. Rydel (VII. b) deklamował piękny wiersz prof. A. Znamirowskiego ze zbioru p. t. „Legjon“. Wkońcu p. dyr. Dr. A. Kukliński podkreśli rolę jaką odegrał „Wytyczca granic Odrodzonej Ojczyzny Marszałek Józef Piłsudski“.

Uroczystość zakończyła się trzykrotnem okrzykiem na cześć Najjaśniejszej Rzpltej Polskiej, Jej Prezydenta Prof. I. Mościckiego i Wskrzesiciela Państwa Marsz. J. Piłsudskiego. Hymn państwowy pięknie odegrała orkiestra dęta pozostająca pod opieką p. prof. Kupczyńskiego. *W. H.*

Od red. działu turystycznego.

Zaczęliśmy wydawać własnemi siłami pismo. Dział turystyczno-narciarski, którego jestem redaktorem wymaga współpracy wszystkich czytelników zainteresowanych tą dziedziną. Pragnę by w każdym numerze Czytelnicy znaleźli artykuły zajmujące, z których mogliby korzystać.

Zwracam się więc do zainteresowanych by składali swe artykuły oraz zapytania z dziedziny turyst. pieszej, rowerowej, wodnej oraz narciarstwa jak najczęściej, bo materjału jest wiele, trzeba tylko pomyśleć i chcieć... Więc do pracy. *Wł. Hajdukiewicz*

Z sali odczytowej.

Onegdaj wygłosił znawca stosunków słowiańskich w sali Kolegjum Wykładów Naukowych p. dyr. Dr Jan Magiera odczyt p. t. „Słowacja, kraj i ludzie.

Prelegent omówił bardzo ciekawie, wszystko to co powinno nas w stosunku do Słowacji zainteresować. Poprzez omówienie roli Słowacji jako ogniska kulturalnego, po przedstawieniu walorów ludu słowackiego prelegent zaznaczył, że typ prawdziwego słowianina znajdziemy w Słowaku. Słowacją też powinniśmy się zainteresować, choćby z tego powodu, że mieszka tam 100.000 Polaków, których byt jest związany ściśle z stosunkami panującemi w Słowacji. Trudno mi przedstawić ze względu na brak miejsca należycie bieg myśli odczytu; ciekawych odsyłam do poleconej przez prelegenta znakomitej pracy pióra prof. Seutteli'ego o górnych Węgrzech, w której znajdą historję ruchu słowackiego wiernie oddaną. *K. Müller.*

POLACY NA OBCZYŹNIE.

Czy wiecie, że.... powinniście się interesować Polakami-emigrantami... Polaków poza Polską jest około 7 miljonów... gdy jeden z najpoczytniejszych dzienników ogłosił ankietę na 40 najpopularniejszych ludzi we Francji, drugie miejsce zajęła p. Curie-Skłodowska. Pierwsze miejsce zajął Poincaré....

Związek polsko-katolicki w Ameryce liczy około 60 tysiący członków-emigrantów polskich. Na czele tego związku stoi p. Napieralska.... staraniem konsula polskiego w Niemczech został odnowiony kamień pamiątkowy nad Elsterą, położony w miejscu, gdzie zostały wydobyte zwłoki księcia J. Poniatowskiego.

HUMOR

Jeden z lepszych uczniów do drugiego „lepszego“ po wizytacji na niemieckiem;

— Ale bałeś się żeby cię profesor nie wyrwał przy wizytatorze. Co?

— Skądże, ja i bać się? To profesor bał się, żebym ja się nie wyrwał.

NA RELIGJI W SZKOLE POWSZECHNEJ.

Ksiądz bardzo zły. Wywołani uczniowie zapominają języka w ustach. Ksiądz do całej klasy:

Kto stworzył świat?

Nikt nie wie.

Ksiądz do jednego w ostatniej ławce: Kto stworzył świat?!

Uczeń (z płaczem) — to nie ja.

Ksiądz — To ty nie wiesz kto stworzył świat?!

Uczeń — Ja, ja, ale już nie będę.

NIECH ŻYJE HEUREZA!

POCHWAŁA (?) MINIONYCH METOD...

Nim wybiją ósmą dzwony — Ruszam z do-
[mu objuszony
Może wtedy się śmiejecie, że moc rzeczy
[mam na grzbiecie
W worku, w pudle, w obu rękach — i w kie-
[szeniach i w spodenkach..
Są to książki i kajety, mapy, globus i lancety,
Bloki, linje, świdry, heble, wszystko to
[oświaty szczeble.
W szkole spędzam pół dnia stale, ale wcale
[się nie żalę,
Gdy się bowiem skończą lekcję, miewam co-
[dzien jakąś sekcję.
To wygłosić mam referat, (choć mój tatuś
[temu nierad,
Nie chcąc, abym był literat) Kółka, zarząd
[lub komisje,
Posiedzenie samorządu lub gminnego sesję
[sądu...
Lecz godzina za godziną, naszych lekcyj chyżo
[płyną,
Bo są urozmaicone i gruntownie przekształcone
Na religji strugam w drzewie, ...
Maluję stworzenie świata, portret Joba lub
[Piłata,
I na polskiem system nowy: już nie zapy-
[chanie głowy
Przez epoki i okresy: przyszła era na wykresy.
I metody te graficzne, dają rezultaty śliczne.
Lada siódmak dziś wykona mapę życia Irydjona,
Zlepi z gliny, z plasteliny model akcji „Balla-
[dyny“.
Zrobi wykres wysokości, uczuć w „Odzie do
[młodości“.
Gdy na polskiem rysujemy, na rysunkach
[wciąż piszemy,
Na łacinie zaś śpiewany, rzymskie bajki, gra-
[my, dramy.
Znikły staroświeckie środki, jakie znały nasze
[przodki.
Tłumaczenia, wokabuły, gramatyka i reguły.
Dawniej: noc? — nox fala unda. „Forma
[terrae est rotunda“.
„Virgo“? — panna lub dziewica. Teraz me-
[todą Berlitza
Konwersację prowadzimy, o drożyźnie
[i o shimmcy.
Na historji od tej zimy, nowy system jest
[przyjęty:

(D. c. n.)

Wydawca i red. odpowiedzialny Cz. Kozak. — Drukarnia „Fortuna“ Kraków, Powiśle 12.